

ปัญหาการได้รับสัญชาติของบุคคลไร้สัญชาติ ตามอนุสัญญาว่าด้วยการลดความไร้สัญชาติ ค.ศ. 1961¹

วรรณวิษา เหมทานนท์²

การศึกษาปัญหาการได้รับสัญชาติของบุคคลไร้สัญชาติ ตามอนุสัญญาว่าด้วยการลดความไร้สัญชาติ ค.ศ. 1961 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงความหมาย แนวคิด สาเหตุ หลักที่เกี่ยวข้องกับสัญชาติ คนไร้สัญชาติและสิทธิของบุคคล ซึ่งทำให้ผู้เขียนได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการได้รับสัญชาติของบุคคลไร้สัญชาติมากยิ่งขึ้น โดยสามารถอ้างอิงได้จากหลักการเกี่ยวกับการได้รับสัญชาติของบุคคลและหลักการได้รับสิทธิของบุคคล ไม่ว่าจะเป็นกรณีการได้สัญชาติโดยการเกิด การได้สัญชาติภายหลังการเกิด หลักสิทธิมนุษยชน หลักความเสมอภาค หลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หลักสิทธิตามธรรมชาติ และหลักของเหตุและผล เป็นต้น ซึ่งจะเห็นได้ว่าการได้รับสัญชาติของบุคคลนั้น เป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของบุคคล โดยสัญชาติเป็นสิ่งที่แสดงความผูกพันระหว่างบุคคลกับรัฐ โดยก่อให้เกิดสิทธิและหน้าที่ซึ่งกันและกัน บุคคลที่ได้รับสัญชาติต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่รัฐเจ้าของสัญชาติกำหนด รวมถึงบุคคลที่ได้รับสัญชาติดังกล่าวมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองและดูแลจากรัฐ ซึ่งการให้ความคุ้มครองและดูแลบุคคลที่ถือสัญชาติของรัฐ เป็นหน้าที่ของรัฐเจ้าของสัญชาตินั้น ๆ ในการที่จะปกป้องและคุ้มครองคนชาติของตน³ ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การมีสัญชาตินั้นมีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์เป็นอย่างมาก และการมีสัญชาติถือเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ที่มนุษย์ทุกคนพึงมี โดยบุคคลที่มีสัญชาติของรัฐใด ก็จะได้รับ ความคุ้มครองดูแลจากรัฐนั้น

การที่มนุษย์ต้องตกอยู่ในสถานะที่เรียกว่า คนไร้สัญชาติ ทำให้บุคคลดังกล่าวไม่มีสัญชาติของรัฐใดที่จะแสดงถึงความมีจุดเกาะเกี่ยวหรือเชื่อมโยงกับรัฐใด ๆ จึงนำมาซึ่งปัญหาต่าง ๆ ไม่ว่า

¹บทความนี้เรียบเรียงจากการศึกษาอิสระ เรื่อง ปัญหาการได้รับสัญชาติของบุคคลไร้สัญชาติ ตามอนุสัญญาว่าด้วยการลดความไร้สัญชาติ ค.ศ. 1961 โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สลิล สิริพิทุร และคณะกรรมการสอบ คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรพรหม อินทรมพรรย์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐาตุร ศิริยุทธวัฒนา

²นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

³นฤมล ฐานิสโร, กฎหมายว่าด้วยสัญชาติ, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เดือนตุลา, 2562),

จะเป็นปัญหาด้านการมี การเข้าถึง การใช้สิทธิ และการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของคนไร้สัญชาติ โดยการที่บุคคลตกเป็นคนไร้สัญชาตินั้น ทำให้เสี่ยงต่อการถูกดูหมิ่นเหยียดหยาม เอารัดเอาเปรียบ กดขี่ข่มเหง หรือได้รับการเลือกปฏิบัติจากพลเมืองของรัฐนั้น รวมถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐด้วยการกระทำที่ไม่คำนึงถึงสิทธิมนุษยชนของบุคคล และเป็นการละเมิดต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์⁴ ดังนั้น การตกเป็นคนไร้สัญชาติ จึงเป็นผลที่เกิดจากหลักการในการให้สัญชาติของรัฐแต่ละรัฐในการพิจารณาให้สัญชาติแก่บุคคล

แม้ว่ากฎหมายระหว่างประเทศจะวางกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการได้รับสัญชาติ สูญเสียสัญชาติ หรือการปฏิเสธความเป็นพลเมืองไว้แต่อย่างไรก็ตาม ปัญหาคนไร้สัญชาติในประชาคมโลกก็ยังคงมีอยู่ อาจมาจากสาเหตุต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการเลือกปฏิบัติในกฎหมายสัญชาติ ความขัดแย้งหรือการเกิดช่องโหว่ในกฎหมายสัญชาติ การไม่มีทะเบียนการเกิด การพลัดถิ่น การสูญเสียสัญชาติ และการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐ เหล่านี้เป็นต้น⁵ ดังนั้น การได้รับสัญชาติของบุคคล จึงมีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์เป็นอย่างมาก

การได้รับสัญชาติของบุคคลไร้สัญชาตินั้น มีกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องหลายฉบับ อาทิเช่น ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. 1966 อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1989 อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ ค.ศ. 1997 และอนุสัญญาว่าด้วยการลดความไร้สัญชาติ ค.ศ. 1961

โดยอนุสัญญาว่าด้วยการลดความไร้สัญชาติ⁶ มีจุดประสงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาคคนไร้สัญชาติ รวมไปถึงการลดปัญหาความไร้สัญชาติ โดยกำหนดให้รัฐมีหน้าที่ร่วมกันในการให้สัญชาติแก่คนไร้สัญชาติตามหลักการมีสัญชาติ ซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ที่มนุษย์ทุกคนพึงมีต่อรัฐ โดยสามารถแยกพิจารณาหลักในการให้สัญชาติได้เป็น 2 กรณี คือ อนุสัญญาว่าด้วยการลดความไร้สัญชาติฯ ข้อ 1 เป็นการให้สัญชาติโดยใช้หลักดินแดน⁶ และข้อ 4 เป็นการให้สัญชาติโดยใช้หลัก

⁴ซูติ งามอรุณเลิศ และรุ่ง ศรีสมวงษ์, “มาตรการทางกฎหมายในการแก้ไขปัญหาการแปลงสัญชาติเป็นไทย : ศึกษากรณีคนไร้สัญชาติ,” **MFU Connexion** 8 (1) II (ธันวาคม 2561): 349.

⁵Marilyn Achiron, “สัญชาติและการไร้สัญชาติ,” **คู่มือสำหรับสมาชิกรัฐสภาฉบับที่ 11-2005**, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท โฆคอนันต์การพิมพ์และบรรจุกัณฑ์ จำกัด, 2552), หน้า 3-4.

⁶ข้อ 1 กำหนดว่า

“1. ให้รัฐดำเนินการให้สัญชาติแก่บุคคลไร้สัญชาติที่เกิดในดินแดนของรัฐ

(a) การให้สัญชาติแก่บุคคลไร้สัญชาติที่เกิดในดินแดนของรัฐโดยผลของกฎหมายภายในของรัฐ”.

สืบสายโลหิต⁷ ซึ่งอนุสัญญาว่าด้วยการลดความไร้สัญชาติ⁸ นี้ ยึดหลักการให้สัญชาติที่วามมนุษย์ทุกคน มีความผูกพัน กับ รัฐ ด้วยกัน ทุกคน ซึ่ง หากบุคคลใดมิได้รับ สัญ ชาติ ตามหลักดินแดน ก็จะได้สัญชาติตามหลักสืบสายโลหิต

จากการศึกษาทำให้ทราบว่า ปัญหาการได้รับสัญชาติของบุคคลไร้สัญชาติ ตามอนุสัญญาว่าด้วยการลดความไร้สัญชาติ ค.ศ. 1961 ยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอต่อปัญหาการได้รับสัญชาติของบุคคลไร้สัญชาติ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

จากการศึกษาประเด็นปัญหาข้อจำกัดการให้สัญชาติแก่บุคคลไร้สัญชาติที่ยื่นคำร้องขอถือสัญชาติของรัฐ โดยอนุสัญญาว่าด้วยการลดความไร้สัญชาติ ค.ศ. 1961 กำหนดหลักเกณฑ์ในการให้สัญชาติแก่บุคคลไร้สัญชาติไว้ด้วยกัน 2 กรณี กล่าวคือ กรณีที่ 1 ข้อ 1 (5) (a) เป็นการให้สัญชาติแก่บุคคลไร้สัญชาติที่เกิดในดินแดนของรัฐ⁹ และกรณีที่ 2 ข้อ 4 (2) (a) เป็นการให้สัญชาติแก่บุคคลไร้สัญชาติที่ไม่ได้เกิดในดินแดนของรัฐ แต่สืบสายโลหิตจากบิดามารดาซึ่งถือสัญชาติของรัฐ¹⁰

โดยทั้งสองกรณีดังกล่าว กำหนดให้บุคคลไร้สัญชาติสามารถยื่นคำร้องขอถือสัญชาติของรัฐได้ โดยบุคคลไร้สัญชาติที่ยื่นคำร้องขอมีสัญชาติ ต้องมีอายุตามที่กฎหมายภายในของรัฐกำหนด ทั้งนี้ ต้องมีอายุไม่เกิน 23 ปี ในขณะที่ยื่นคำขอถือสัญชาติ ซึ่งจะเห็นได้ว่า การที่อนุสัญญาว่าด้วยการลดความไร้สัญชาติฯ กำหนดไว้เช่นนี้ เป็นการจำกัดสิทธิในเรื่องอายุของบุคคลไร้สัญชาติในการยื่นคำร้องขอถือสัญชาติของรัฐ โดยข้อบทดังกล่าวไม่ครอบคลุมถึงกรณีบุคคลไร้สัญชาติที่เกิดในดินแดนของรัฐ และกรณีบุคคลไร้สัญชาติที่ไม่ได้เกิดในดินแดนของรัฐ แต่สืบสายโลหิตจากบิดามารดาซึ่งถือสัญชาติของรัฐที่มีอายุมากกว่า 23 ปี ดังนั้น บุคคลไร้สัญชาติที่มีอายุมากกว่า 23 ปี จึงไม่สามารถยื่นคำร้องขอถือสัญชาติของรัฐได้ นำไปสู่ปัญหาการตกเป็นบุคคลไร้สัญชาติ

การที่อนุสัญญาว่าด้วยการลดความไร้สัญชาติฯ กำหนดเงื่อนไขที่เป็นการจำกัดสิทธิในการได้รับสัญชาติของบุคคลไร้สัญชาติในการยื่นคำร้องขอถือสัญชาติของรัฐด้วยเหตุผลว่า

⁷ข้อ 4 กำหนดว่า

“1. การให้สัญชาติแก่บุคคลไร้สัญชาติที่สืบสายโลหิตจากบิดามารดาซึ่งถือสัญชาติของรัฐ

(a) การให้สัญชาติแก่บุคคลไร้สัญชาติที่สืบสายโลหิตจากบิดามารดาซึ่งถือสัญชาติของรัฐ โดยผลของกฎหมายสัญชาติที่บัญญัติไว้ในกฎหมายภายในของรัฐ”.

⁸ข้อ 1 (5) กำหนดว่า “ให้รัฐดำเนินการให้สัญชาติแก่บุคคลไร้สัญชาติ โดยมีเงื่อนไขดังต่อไปนี้

(a)บุคคลไร้สัญชาติ ต้องมีอายุตามที่กฎหมายภายในของรัฐกำหนด ทั้งนี้ ต้องมีอายุไม่เกิน 23 ปี ในขณะที่ยื่นคำขอมีสัญชาติ”.

⁹ข้อ 4 (2) กำหนดว่า “การให้สัญชาติแก่บุคคลไร้สัญชาติที่ยื่นคำขอถือสัญชาติของรัฐ โดยมีเงื่อนไขดังนี้

(a) บุคคลไร้สัญชาติดังกล่าว ต้องมีอายุตามที่กฎหมายภายในของรัฐกำหนด ทั้งนี้ ต้องไม่เกิน 23 ปี ในขณะที่ยื่นคำขอมีสัญชาติ”.

บุคคลไร้สัญชาติที่สามารถยื่นคำร้องขอถือสัญชาติได้ ต้องมีอายุไม่เกิน 23 ปี ในขณะที่ยื่นคำขอมีสัญชาติ จะเห็นได้ว่า อนุสัญญาว่าด้วยการลดความไร้สัญชาติฯดังกล่าว ไม่ควรที่จะมีการกำหนดเงื่อนไขในการยื่นคำร้องขอมีสัญชาติของบุคคลไร้สัญชาติโดยการจำกัดอายุของบุคคลไร้สัญชาติหรือจำกัดระยะเวลาในการยื่นคำร้องขอมีสัญชาติ เพราะการยื่นคำร้องขอมีสัญชาติของบุคคลเพื่อให้ได้มาซึ่งสัญชาติ เป็นสิทธิของบุคคลทุกคนที่สามารถยื่นคำร้องขอมีสัญชาติของรัฐได้

ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้เขียนเห็นว่า ไม่สอดคล้องกับปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 นอกจากนี้ ยังขัดต่อหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หลักสิทธิมนุษยชน หลักสิทธิตามธรรมชาติ หลักของเหตุและผล และหลักความเสมอภาค ซึ่งผู้เขียนจะกล่าวเป็นลำดับดังต่อไปนี้

การที่อนุสัญญาว่าด้วยการลดความไร้สัญชาติฯ จำกัดสิทธิในการได้รับสัญชาติของบุคคลไร้สัญชาติต้องมีอายุไม่เกิน 23 ปี ในขณะที่ยื่นคำขอมีสัญชาติ ผู้เขียนเห็นว่า ไม่สอดคล้องกับปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 ข้อ 15(1)ที่กำหนดให้บุคคลมีสิทธิในการถือสัญชาติของรัฐ ซึ่งจะเห็นได้ว่าข้อบทดังกล่าว เป็นการคุ้มครองสิทธิของบุคคลไร้สัญชาติโดยให้บุคคลทุกคนมีสิทธิในการมีสัญชาติ เพราะการยื่นคำร้องขอมีสัญชาติของบุคคล เป็นสิทธิของบุคคลทุกคนที่สามารถยื่นคำร้องขอมีสัญชาติของรัฐได้ โดยไม่จำกัดอายุของบุคคลไร้สัญชาติ ทั้งนี้ ก็เพื่อให้บุคคลที่ได้รับสัญชาติของรัฐนั้นอยู่ภายใต้การควบคุมและดูแลของรัฐที่ตนถือสัญชาติ ซึ่งการให้ความคุ้มครองและดูแลบุคคลที่ถือสัญชาติของรัฐ ถือเป็นหน้าที่ของรัฐเจ้าของสัญชาติ เพราะเมื่อบุคคลได้รับสัญชาติของรัฐใดแล้ว ก็จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่รัฐซึ่งเป็นเจ้าของสัญชาตินั้นกำหนดไว้

นอกจากนี้ การจำกัดสิทธิในการได้รับสัญชาติของบุคคลไร้สัญชาติดังกล่าวด้วยเหตุผลว่าบุคคลไร้สัญชาติที่สามารถยื่นคำร้องขอถือสัญชาติได้ต้องมีอายุไม่เกิน 23 ปี ในขณะที่ยื่นคำขอมีสัญชาติ ยังขัดต่อหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เนื่องจากบุคคลทุกคนมีสิทธิที่จะยื่นคำร้องขอถือสัญชาติของรัฐได้ เพราะการยื่นคำร้องขอถือสัญชาติของรัฐ เป็นสิทธิของบุคคลทุกคนที่สามารถยื่นคำร้องขอมีสัญชาติของรัฐได้ โดยไม่จำกัดอายุ ไม่คำนึงถึงเชื้อชาติ ศาสนา ฯลฯ อีกทั้ง ยังเป็นสิ่งที่มนุษย์ทุกคนพึงมีสิทธิและเสรีภาพเท่าเทียมกันในการที่จะยื่นคำร้องขอมีสัญชาติ¹⁰

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ยังส่งผลให้เป็นการขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชนด้วย เพราะการจำกัดสิทธิเกี่ยวกับอายุของบุคคลไร้สัญชาติในการยื่นคำร้องขอถือสัญชาติของรัฐ ขัดต่อสิทธิมนุษยชนในเรื่องความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันที่ถือได้ว่าเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ที่

¹⁰บรรเจิด สิงคะเนติ, *หลักพื้นฐานสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์*, พิมพ์ครั้งที่ 6 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2562), หน้า 90.

มนุษย์ทุกคนพึงมีและพึงได้รับจากรัฐ โดยสิทธิมนุษยชนนี้ประกอบไปด้วยสิทธิต่างๆที่ครอบคลุมถึงวิถีชีวิตของมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งถึงแก่ความตาย¹¹

นอกจากนี้ ยังขัดต่อหลักสิทธิตามธรรมชาติ กล่าวคือ สิทธิตามธรรมชาตินี้ เป็นสิ่งที่มียอยู่ในธรรมชาติ เป็นความชอบธรรมที่มนุษย์จะพึงมีบนความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ และเป็นสิทธิที่ผู้ใดจะล่วงละเมิดมิได้ โดยการยื่นคำร้องขอถือสัญชาติของรัฐ เป็นสิทธิของบุคคลทุกคนที่สามารถยื่นคำร้องขอมีสัญชาติของรัฐได้ โดยไม่จำกัดอายุของบุคคลไร้สัญชาติ¹²

นอกจากนี้แล้ว ยังขัดต่อหลักของเหตุและผล ที่ถือว่าตามธรรมชาติของมนุษย์แล้ว มนุษย์ทุกคนควรที่จะได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน โดยสิทธิขั้นพื้นฐานนั้น มนุษย์ไม่อาจโต้แย้ง เปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขได้ ไม่ว่าจะเป็นสิทธิในชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน หรือ การได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน เพราะการยื่นคำร้องขอถือสัญชาติของรัฐ เป็นสิทธิของบุคคลทุกคนที่สามารถยื่นคำร้องขอมีสัญชาติของรัฐได้ เพื่อให้บุคคลเหล่านั้นได้มาซึ่งสัญชาติ และนำไปสู่การได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานในด้านต่างๆจากรัฐในฐานะที่ตนนั้นเป็นมนุษย์¹³

นอกจากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ยังขัดต่อหลักความเสมอภาค กล่าวคือ บุคคลทุกคนเกิดมาย่อมมีความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทุกคน การยื่นคำร้องขอมีสัญชาติของบุคคลก็เช่นเดียวกัน ถือว่าเป็นสิทธิของบุคคลทุกคนที่สามารถยื่นคำร้องขอมีสัญชาติของรัฐได้ โดยไม่คำนึงถึงอายุของบุคคลไร้สัญชาติ เพราะหลักความเสมอภาคถือหลักที่ว่า “บุคคลย่อมมีความเสมอภาคที่จะได้รับการรับรองและคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน” ซึ่งเป็นการยอมรับสิทธิเสรีภาพอันเป็นสาระสำคัญของความเป็นมนุษย์ที่ติดตัวมาตั้งแต่กำเนิดและไม่อาจจะพรากไปจากมนุษย์ได้¹⁴

จากหลักการดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า บุคคลทุกคนมีสิทธิในการถือสัญชาติของรัฐ เพราะการยื่นคำร้องขอมีสัญชาติของบุคคล เพื่อให้ได้มาซึ่งสัญชาตินั้น เป็นสิทธิของบุคคลทุกคนที่สามารถยื่นคำร้องขอมีสัญชาติของรัฐได้ อย่างไรก็ตาม การที่อนุสัญญาว่าด้วยการลดความไร้สัญชาติฯ มีเงื่อนไขในการยื่นคำร้องขอมีสัญชาติของบุคคลไร้สัญชาติด้วยการจำกัดอายุของบุคคล

¹¹อุดมศักดิ์ สินธิพงษ์, **สิทธิมนุษยชน**, พิมพ์ครั้งที่ 6 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2561), หน้า 25, อ้างถึงใน วีระ โลจายะ, **กฎหมายสิทธิมนุษยชน**, กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2525, หน้า 24.

¹²เรื่องเดียวกัน, หน้า 18.

¹³เรื่องเดียวกัน, หน้า 19.

¹⁴บรรเจิด สิงคะเนติ, **หลักพื้นฐานสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์**, พิมพ์ครั้งที่ 6 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2562), หน้า 164-165.

ไร้สัญชาติดังกล่าว จึงขัดกับหลักการดังที่ได้กล่าวไว้ในข้างต้น ดังนั้นการที่อนุสัญญาว่าด้วยการลดความไร้สัญชาติฯ กำหนดไว้เช่นนี้ จึงทำให้บุคคลตกเป็นบุคคลไร้สัญชาติได้

ประเด็นปัญหาที่สอง ปัญหาการให้สัญชาติแก่บุคคลไร้สัญชาติที่เกิดจากบิดามารดา ซึ่งเป็นบุคคลไร้สัญชาติ โดยอนุสัญญาว่าด้วยการลดความไร้สัญชาติ ค.ศ.1961 ข้อ 4 (1) กำหนดการให้สัญชาติแก่บุคคลไร้สัญชาติที่ไม่ได้เกิดในดินแดนของรัฐ แต่สืบสายโลหิตจากบิดามารดาที่มีสัญชาติของรัฐ¹⁵ โดยข้อบทดังกล่าวกำหนดให้บุคคลไร้สัญชาติ ต้องเกิดจากบิดามารดาที่มีสัญชาติของรัฐเท่านั้น จึงจะมีสิทธิได้รับสัญชาติของรัฐ ซึ่งเป็นการได้สัญชาติตามหลักสืบสายโลหิต โดยเมื่อบิดามารดามีสัญชาติของรัฐใด บุตรก็จะได้รับสัญชาติของรัฐนั้น ๆ ตามบิดามารดาด้วย

การที่อนุสัญญาว่าด้วยการลดความไร้สัญชาติฯ กำหนดไว้เช่นนี้ จึงเป็นการจำกัดสิทธิในการได้รับสัญชาติของบุคคลไร้สัญชาติที่เกิดจากบิดามารดาซึ่งเป็นบุคคลไร้สัญชาติ โดยหากบุคคลไร้สัญชาติใดที่เกิดจากบิดามารดาซึ่งเป็นบุคคลไร้สัญชาติแล้วนั้น อาจทำให้บุคคลนั้นตกเป็นบุคคลไร้สัญชาติได้ ซึ่งภายใต้หลักเกณฑ์ของอนุสัญญาว่าด้วยการลดความไร้สัญชาติฯ นี้ จะเห็นได้ว่ารัฐจะพิจารณาให้สัญชาติแก่บุคคลไร้สัญชาติที่เกิดจากบิดามารดาที่มีสัญชาติของรัฐเท่านั้น แต่ไม่ครอบคลุมถึงกรณีการให้สัญชาติแก่บุคคลไร้สัญชาติที่เกิดจากบิดามารดาซึ่งเป็นบุคคลไร้สัญชาติ จึงทำให้บุตรที่เกิดมาตกเป็นบุคคลไร้สัญชาติได้ ทั้งนี้ เนื่องจากเด็กทุกคนที่เกิดมามีสิทธิได้รับสัญชาติตามกฎหมาย โดยสัญชาติของเด็กจะถูกกำหนดตามกฎหมายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับบุคคลไร้สัญชาตินั้น

ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้เขียนเห็นว่า ไม่สอดคล้องกับปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1989 อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ ค.ศ.1997 นอกจากนี้ ยังขัดต่อหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หลักสิทธิมนุษยชน หลักสิทธิตามธรรมชาติ หลักความเสมอภาค และการได้สัญชาติตามหลักดินแดน ซึ่งผู้เขียนจะกล่าวเป็นลำดับดังต่อไปนี้

การที่อนุสัญญาว่าด้วยการลดความไร้สัญชาติฯ กำหนดการให้สัญชาติแก่บุคคลไร้สัญชาติที่เกิดจากบิดามารดาที่มีสัญชาติของรัฐเท่านั้น ผู้เขียนเห็นว่า ไม่สอดคล้องกับปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 ข้อ 15 (1) ที่กำหนดให้บุคคลมีสิทธิในการถือสัญชาติของรัฐ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1989 ข้อ 7 (1) ที่กำหนดให้เด็กมีสิทธิที่จะได้รับสัญชาติ ข้อ 8 (1) ที่กำหนดให้รัฐภาคีจะต้องเคารพต่อสิทธิในการมีสัญชาติของเด็ก อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ ค.ศ. 1997 ข้อ 9 (2) ที่กำหนดให้รัฐภาคีจะต้องให้สิทธิอันเสมอภาคกันกับบุรุษและสตรีเกี่ยวกับสัญชาติของบุตรของตนเพราะการมีสัญชาติของบุคคล เป็นสิทธิของบุคคลทุกคน

¹⁵ข้อ 4 (1) “การให้สัญชาติแก่บุคคลไร้สัญชาติที่สืบสายโลหิตจากบิดามารดาซึ่งถือสัญชาติของรัฐ.”

ที่มีสิทธิในการมีสัญชาติของรัฐได้ โดยไม่คำนึงว่าตนจะเกิดจากบิดามารดาที่มีสัญชาติของรัฐหรือ บิดามารดาเป็นบุคคลไร้สัญชาติก็ตาม

นอกจากนี้ การจำกัดสิทธิในการได้รับสัญชาติของบุคคลไร้สัญชาติที่เกิดจากบิดามารดา ซึ่งเป็นบุคคลไร้สัญชาติดังกล่าว ยังขัดต่อหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เพราะการมีสัญชาติของ บุคคล เป็นสิทธิของบุคคลทุกคนที่มีสิทธิในการมีสัญชาติของรัฐได้ โดยสิทธิในการมีสัญชาติเป็น คุณค่าที่มีอยู่ในตัวบุคคล ดิดัวมนุษย์มาตั้งแต่กำเนิด ไม่ว่าอำนาจรัฐหรืออำนาจอื่นใดจะละเมิดต่อ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลไม่ได้ เพราะมนุษย์ทุกคนเกิดมามีสิทธิและเสรีภาพเท่าเทียมใน การมีสัญชาติ¹⁶

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ยังส่งผลให้เป็นการขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชนด้วย เพราะการ จำกัดสิทธิในการได้รับสัญชาติของบุคคลไร้สัญชาติที่เกิดจากบิดามารดาซึ่งเป็นบุคคลไร้สัญชาติ นั้น ขัดต่อสิทธิมนุษยชน ในเรื่องความเสมอภาคและเท่าเทียมกันของมนุษย์ ที่ถือได้ว่าเป็นสิทธิขั้น พื้นฐานของมนุษย์ที่มนุษย์ทุกคนพึงมีและพึงได้รับจากรัฐ เนื่องจากการมีสัญชาติของบุคคล เป็น สิทธิของบุคคลทุกคนที่มีสิทธิในการมีสัญชาติของรัฐได้ โดยไม่จำกัดว่าบุคคลนั้นเกิดจากบิดา มารดาซึ่งมีสัญชาติของรัฐหรือบิดามารดาเป็นบุคคลไร้สัญชาติ¹⁷

นอกจากนี้ ยังขัดต่อหลักสิทธิตามธรรมชาติ กล่าวคือ สิทธิตามธรรมชาตินี้ เป็นสิ่งที่มีอยู่ใน ธรรมชาติ เป็นความชอบธรรมที่มนุษย์จะพึงมีบนความต้องการพื้นฐานของมนุษย์และเป็นสิทธิที่ ผู้ใดจะล่วงละเมิดมิได้ เพราะการมีสัญชาติของบุคคล เป็นสิทธิของบุคคลทุกคนที่มีสิทธิในการมี สัญชาติของรัฐได้ โดยหากมีบุคคลใดมาละเมิดต่อสิทธิดังกล่าว จะทำให้ส่งผลกระทบต่อสภาพ ความเป็นมนุษย์ของบุคคลนั้น ๆ ได้¹⁸

นอกจากนี้แล้ว ยังขัดต่อหลักความเสมอภาค กล่าวคือ บุคคลทุกคนเกิดมามีความเสมอภาค และความเท่าเทียมกัน เพราะการมีสัญชาติของบุคคล เป็นสิทธิของบุคคลทุกคนที่มีสิทธิในการมี สัญชาติของรัฐได้ รวมถึงสิทธิในชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน และสิทธิเหล่านี้ไม่สามารถจำหน่าย โอนให้แก่กันและกันได้ เพราะหลักความเสมอภาคถือหลักที่ว่า “บุคคลย่อมมีความเสมอภาคที่จะ ได้รับการรับรองและคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน” ซึ่งเป็นการยอมรับสิทธิเสรีภาพอัน เป็นสาระสำคัญของความเป็นมนุษย์ที่ติดตัวมาตั้งแต่กำเนิดและไม่อาจจะพรากไปจากมนุษย์ได้¹⁹

¹⁶บรรเจิด สิงคะเนติ, เรื่องเดิม, หน้า 90.

¹⁷อุดมศักดิ์ สินธิพงษ์, เรื่องเดิม, หน้า 24.

¹⁸เรื่องเดียวกัน, หน้า 18.

¹⁹เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์, เรื่องเดิม.

นอกจากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ยังขัดต่อการได้สัญชาติตามหลักดินแดน กล่าวคือ ทารกเกิดในดินแดนของประเทศใด ย่อมได้สัญชาติของประเทศนั้น ดังนั้น การที่บุตรเกิดจากบิดามารดาที่เป็นบุคคลไร้สัญชาติ ทำให้บุตรไม่มีสิทธิได้รับสัญชาติตามหลัก สืบสายโลหิตจากบิดามารดา แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น เพื่อป้องกันการที่เด็กเกิดมาแล้วจะไม่ได้รับสัญชาติ จึงควรให้เด็กเหล่านั้นได้รับสัญชาติของรัฐตามหลักดินแดน เพราะการมีสัญชาติของบุคคล เป็นสิทธิของบุคคลทุกคนที่มีสิทธิในการมีสัญชาติของรัฐได้²⁰

ประเด็นปัญหาที่สาม ปัญหาเกี่ยวกับการตรากฎหมายในการจดทะเบียนการเกิด โดยอนุสัญญาว่าด้วยการลดความไร้สัญชาติ ค.ศ. 1961 กำหนดหลักเกณฑ์ในการให้สัญชาติแก่บุคคลไร้สัญชาติไว้ด้วยกัน 2 กรณี คือ กรณีที่ 1 ข้อ 1(3) เป็นการให้สัญชาติแก่บุคคลไร้สัญชาติที่เกิดในดินแดนของรัฐ จากบิดามารดาซึ่งสมรสกันโดยชอบด้วยกฎหมาย โดยมารดามีสัญชาติของรัฐ²¹ และกรณีที่ 2 ข้อ 4 (1) (a) เป็นการให้สัญชาติแก่บุคคลไร้สัญชาติที่ไม่ได้เกิดในดินแดนของรัฐ แต่สืบสายโลหิตจากบิดามารดาที่มีสัญชาติของรัฐ²²

โดยทั้งสองกรณิดังกล่าว เป็นการกำหนดหลักเกณฑ์ในการให้สัญชาติแก่บุคคลไร้สัญชาติ ทั้งกรณีการให้สัญชาติแก่บุคคลไร้สัญชาติที่เกิดในดินแดนของรัฐ จากบิดามารดาซึ่งสมรสกันโดยชอบด้วยกฎหมาย โดยมารดามีสัญชาติของรัฐ หรือกรณีการให้สัญชาติแก่บุคคลไร้สัญชาติที่ไม่ได้เกิดในดินแดนของรัฐ แต่สืบสายโลหิตจากบิดามารดาที่มีสัญชาติของรัฐ แต่ไม่มีบทบัญญัติใดในอนุสัญญาว่าด้วยการลดความไร้สัญชาติฯ ที่กำหนดเกี่ยวกับการจดทะเบียนทันทีภายหลังการเกิดที่เป็นมาตรฐานสากลหรือหลักการทั่วไปที่จะให้รัฐภานาไปใช้ เพื่อป้องกันการที่เด็กจะตกเป็นบุคคลไร้สัญชาติ

เด็กทุกคนที่เกิดมามีสิทธิได้รับการจดทะเบียนทันทีภายหลังการเกิด และมีสิทธิที่จะมีชื่อนับตั้งแต่เกิด รวมถึงสิทธิที่จะได้รับสัญชาติ และเท่าที่จะเป็นไปได้ตามกฎหมายภายในของรัฐตามหลักดินแดนหรือหลักสืบสายโลหิต โดยสัญชาติของเด็กจะถูกกำหนดตามกฎหมายของรัฐ

²⁰ประกอบ ประพันธ์เนติวุฒิ, นิวัติ วุฒิ,กฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีบุคคลและคดีอาญา, พิมพ์ครั้งที่ 4 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2561), หน้า 13-14.

²¹ข้อ 1(3) กำหนดว่า “การให้สัญชาติแก่บุคคลไร้สัญชาติที่เกิดในดินแดนของรัฐจากบิดามารดาซึ่งสมรสกันโดยชอบด้วยกฎหมาย โดยมารดามีสัญชาติของรัฐ”.

²²ข้อ 4 กำหนดว่า

“1.การให้สัญชาติแก่บุคคลไร้สัญชาติที่สืบสายโลหิตจากบิดามารดาซึ่งถือสัญชาติของรัฐ

(a) การให้สัญชาติแก่บุคคลไร้สัญชาติที่สืบสายโลหิตจากบิดามารดาซึ่งถือสัญชาติของรัฐ โดยผลของกฎหมายสัญชาติที่บัญญัติไว้ในกฎหมายภายในของรัฐ”.

ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลไร้สัญชาตินั้น ดังนั้น การที่อนุสัญญาว่าด้วยการลดความไร้สัญชาติฯนี้ ไม่ได้กำหนดเกี่ยวกับการจดทะเบียนทันทีภายหลังการเกิดไว้ จึงทำให้ไม่สามารถแก้ไขปัญหาการตกเป็นบุคคลไร้สัญชาติได้

การจดทะเบียนทันทีภายหลังการเกิด เพื่อให้ได้มาซึ่งสัญชาติ สิทธิและหน้าที่ระหว่างบุคคลกับรัฐนั้น ๆ เป็นสิทธิของบุคคลทุกคนที่มีสิทธิในการมีสัญชาติของรัฐได้ ดังนั้น อนุสัญญาว่าด้วยการลดความไร้สัญชาติฯ จึงควรที่จะกำหนดให้มีการจดทะเบียนทันทีภายหลังการเกิด เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้เด็กตกเป็นบุคคลไร้สัญชาติ โดยการจดทะเบียนภายหลังการเกิดนั้น เป็นสิ่งที่จำเป็นมากในการที่จะกระทำเป็นขั้นตอนแรกเมื่อมารดาได้ให้กำเนิดบุตรขึ้นมา ซึ่งจะทำให้ทราบถึงข้อมูลเกี่ยวกับเด็กคนนั้น ๆ ไม่ว่าจะเป็นชื่อของเด็ก บิดามารดา สัญชาติ สถานที่เกิด ฯลฯ ซึ่งจะเห็นได้ว่าสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนแล้วแต่มีความสำคัญกับเด็ก เพราะในการดำรงชีวิตอยู่ภายในรัฐใดรัฐหนึ่งนั้น สัญชาติถือเป็นตัวบ่งชี้สถานะความเป็นพลเมืองของรัฐ สิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายระหว่างบุคคลกับรัฐ

ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้เขียนเห็นว่า ไม่สอดคล้องกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. 1966 อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1989 นอกจากนี้ ยังขัดต่อหลักความเสมอภาค และหลักสิทธิมนุษยชน ซึ่งผู้เขียนจะกล่าวเป็นลำดับดังต่อไปนี้

การที่อนุสัญญาว่าด้วยการลดความไร้สัญชาติฯนี้ กำหนดหลักเกณฑ์ในการให้สัญชาติแก่บุคคลไร้สัญชาติ แต่ไม่มีการกำหนดให้มีการจดทะเบียนทันทีภายหลังการเกิด ผู้เขียนเห็นว่า ไม่สอดคล้องกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. 1966 ข้อ 24 (2) ที่กำหนดให้เด็กทุกคนต้องได้รับการจดทะเบียนทันทีภายหลังการเกิด และต้องมีชื่อ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1989 ข้อ 7(1) ที่กำหนดให้เด็กที่เกิดมาจะต้องได้รับการจดทะเบียนทันทีภายหลังการเกิด และมีสิทธิที่จะมีชื่อ และมีสิทธิที่จะได้รับสัญชาติของรัฐ สิทธิที่จะรู้จักและได้รับการดูแลเลี้ยงดูจากบิดามารดา เนื่องจากการจดทะเบียนทันทีภายหลังการเกิด เพื่อให้ได้มาซึ่งสัญชาติ สิทธิและหน้าที่ระหว่างบุคคลกับรัฐนั้น ๆ เป็นสิทธิของบุคคลทุกคนที่มีสิทธิในการมีสัญชาติของรัฐได้

นอกจากนี้ ยังขัดต่อหลักความเสมอภาค กล่าวคือ บุคคลทุกคนเกิดมามีความเสมอภาคและเท่าเทียมกัน เพราะการจดทะเบียนทันทีภายหลังการเกิด เพื่อให้ได้มาซึ่งสัญชาติ สิทธิและหน้าที่ระหว่างบุคคลกับรัฐนั้น ๆ เป็นสิทธิของบุคคลทุกคนที่มีสิทธิในการมีสัญชาติของรัฐได้ เพราะหลักความเสมอภาคถือหลักที่ว่า “บุคคลย่อมมีความเสมอภาคที่จะได้รับการรับรองและคุ้มครองตาม

กฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน” ซึ่งเป็นการยอมรับสิทธิเสรีภาพอันเป็นสาระสำคัญของความเป็นมนุษย์ที่ติดตัวมาตั้งแต่กำเนิดและไม่อาจจะพรากไปจากมนุษย์ได้²³

นอกจากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ยังขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชน ในเรื่องความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันของมนุษย์ที่เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ที่มนุษย์ทุกคนพึงมีและพึงได้รับจากรัฐ เพราะการจดทะเบียนทันทีภายหลังการเกิด เพื่อให้ได้มาซึ่งสัญชาติ สิทธิและหน้าที่ระหว่างบุคคลกับรัฐนั้น ๆ เป็นสิทธิของบุคคลทุกคนที่มีสิทธิในการมีสัญชาติของรัฐบนพื้นฐานของความเสมอภาคและเท่าเทียมกัน²⁴

จากการศึกษาค้นคว้าปัญหาการได้รับสัญชาติของบุคคลไร้สัญชาติ ตามอนุสัญญาว่าด้วยการลดความไร้สัญชาติ ค.ศ.1961 ผู้เขียนพบว่ามีข้อเสนอแนะ คือ

1. ปัญหาข้อจำกัดการให้สัญชาติแก่บุคคลไร้สัญชาติที่ยื่นคำร้องขอถือสัญชาติของรัฐ ผู้เขียนพบว่าข้อเสนอแนะ คือ

อนุสัญญาว่าด้วยการลดความไร้สัญชาติ ค.ศ.1961 ข้อ 1(5)(a)เดิมกำหนดว่า “บุคคลไร้สัญชาติ ต้องมีอายุตามที่กฎหมายภายในของรัฐกำหนด ทั้งนี้ ต้องมีอายุไม่เกิน 23 ปี ในขณะที่ยื่นคำขอมีสัญชาติ” ดังนั้นผู้เขียนเห็นควรแก้ไขเป็น “บุคคลไร้สัญชาติทุกคนสามารถยื่นคำร้องขอถือสัญชาติของรัฐได้ โดยหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการยื่นคำร้องขอให้เป็นไปตามกฎหมายภายในของรัฐ”

อนุสัญญาว่าด้วยการลดความไร้สัญชาติ ค.ศ.1961 ข้อ 4 (2) (a) เดิมกำหนดว่า “บุคคลไร้สัญชาติดังกล่าว ต้องมีอายุตามที่กฎหมายภายในของรัฐกำหนด ทั้งนี้ ต้องไม่เกิน 23 ปี ในขณะที่ยื่นคำขอมีสัญชาติ”

ดังนั้น ผู้เขียนเห็นควรแก้ไขเป็น “บุคคลไร้สัญชาติทุกคนสามารถยื่นคำร้องขอถือสัญชาติของรัฐได้ โดยหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการยื่นคำร้องขอให้เป็นไปตามกฎหมายภายในของรัฐ”

ทั้งนี้ เนื่องจากการจำกัดสิทธิในการได้รับสัญชาติของบุคคลไร้สัญชาติตามข้อบ่งชี้ดังกล่าว ไม่สอดคล้องกับปรัชญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 ข้อ 15 (1) เพราะบุคคลทุกคนมีสิทธิในการได้รับสัญชาติ และการจำกัดสิทธิดังกล่าว ยังขัดต่อหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หลักสิทธิมนุษยชน หลักสิทธิตามธรรมชาติ หลักของเหตุและผล และหลักความเสมอภาค

2. ปัญหาการให้สัญชาติแก่บุคคลไร้สัญชาติที่เกิดจากบิดามารดาซึ่งเป็นบุคคลไร้สัญชาติ ผู้เขียนพบว่าข้อเสนอแนะ คือ

อนุสัญญาว่าด้วยการลดความไร้สัญชาติ ค.ศ. 1961 ข้อ 4 (1) เดิมกำหนดว่า “การให้สัญชาติแก่บุคคลไร้สัญชาติที่ไม่ได้เกิดในดินแดนของรัฐ แต่สืบสายโลหิตจากบิดามารดาซึ่งถือสัญชาติ

²³เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์, เรื่องเดิม.

²⁴อุดมศักดิ์ สินธิพงษ์, เรื่องเดิม, หน้า 24.

ของรัฐ” ดังนั้น ผู้เขียนเห็นควรเพิ่มเติมไปในตอนท้ายของข้อ 4(1) กล่าวคือ “การให้สัญชาติแก่บุคคลไร้สัญชาติที่ไม่ได้เกิดในดินแดนของรัฐ แต่สืบสายโลหิตจากบิดามารดา ซึ่งถือสัญชาติของรัฐ หรือบิดามารดาซึ่งเป็นบุคคลไร้สัญชาติ”

โดยสาเหตุที่จะต้องมีการแก้ไขข้อบทดังกล่าว ก็เพื่อให้สอดคล้องกับปณิญาสาเกล้าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 ข้อ 15(1) อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1989 ข้อ 7(1), ข้อ 8 (1) อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ ค.ศ. 1997 ข้อ 9(2) หลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หลักสิทธิมนุษยชน หลักสิทธิตามธรรมชาติ และหลักความเสมอภาค เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้บุคคลใดตกอยู่ในสถานะเป็นบุคคลไร้สัญชาติ

3. ปัญหาเกี่ยวกับการตรากฎหมายในการจดทะเบียนการเกิด ผู้เขียนพบว่าข้อเสนอแนะคือ อนุสัญญาว่าด้วยการลดความไร้สัญชาติ ค.ศ. 1961 ข้อ 1 (3) เดิมกำหนดว่า “การให้สัญชาติแก่บุคคลไร้สัญชาติที่เกิดในดินแดนของรัฐจากบิดามารดาซึ่งสมรสกันโดยชอบด้วยกฎหมายโดยมารดาถือสัญชาติของรัฐ” ดังนั้น ผู้เขียนเห็นควรเพิ่มข้อบทเป็น ข้อ 1 (3) (a) กล่าวคือ “บุคคลไร้สัญชาติทุกคนต้องได้รับการจดทะเบียนทันทีภายหลังการเกิด และต้องมีชื่อ และสิทธิที่จะได้รับสัญชาติ”

อนุสัญญาว่าด้วยการลดความไร้สัญชาติ ค.ศ. 1961 ข้อ 4 (1) (a) เดิมกำหนดว่า “การให้สัญชาติแก่บุคคลไร้สัญชาติที่สืบสายโลหิตจากบิดามารดาซึ่งถือสัญชาติของรัฐ โดยผลของกฎหมายสัญชาติที่บัญญัติไว้ในกฎหมายภายในของรัฐ” ดังนั้น ผู้เขียนเห็นควรแก้ไขเป็น “การให้สัญชาติแก่บุคคลไร้สัญชาติที่สืบสายโลหิตจากบิดามารดาซึ่งถือสัญชาติของรัฐ โดยผลของกฎหมายสัญชาติที่บัญญัติไว้ในกฎหมายภายในของรัฐ ทั้งนี้ บุคคลไร้สัญชาติทุกคนต้องได้รับการจดทะเบียนทันทีภายหลังการเกิด และต้องมีชื่อ และสิทธิที่จะได้รับสัญชาติ”

โดยสาเหตุที่จะต้องมีการแก้ไขข้อบททั้งสองข้างต้น ก็เพื่อให้สอดคล้องกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. 1966 ข้อ 24 (2) อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ข้อ 7(1) หลักของความเสมอภาค และหลักสิทธิมนุษยชน เพราะเป็นการยืนยันว่าเด็กทุกคนที่เกิดมา จะได้รับการจดทะเบียนทันทีภายหลังการเกิดและมีสิทธิที่จะได้รับสัญชาติของรัฐ และเพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้บุคคลใดตกอยู่ในสถานะเป็นบุคคลไร้สัญชาติ

เอกสารอ้างอิง

หนังสือ

จรัญ โฆษณานันท์. **นิติปรัชญา**. (2558). พิมพ์ครั้งที่ 19. กรุงเทพมหานคร:

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

นฤมล ฐานิสโร. (2562). **กฎหมายว่าด้วยสัญชาติ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เดือนตุลา.

บรรเจิด สิงคะเนติ. **หลักพื้นฐานสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์**. พิมพ์ครั้งที่ 6.

กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2562.

บรรเจิด สิงคะเนติ. (2562). **หลักพื้นฐานสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์**.

พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน.

ประกอบ ประพันธ์เนติวุฒิ, นิวัติ วุฒิ. (2561). **กฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีบุคคล**

และคดีอาญา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สมชาย กษิติประดิษฐ์. (2560). **สิทธิมนุษยชน**. พิมพ์ครั้งที่ 20. กรุงเทพมหานคร:

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

อุดมศักดิ์ สินธิพงษ์. (2561). **สิทธิมนุษยชน**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน

บทความ

ชุดิ งามอรุณเลิศ และรุ่ง ศรีสมวงษ์. “มาตรการทางกฎหมายในการแก้ไขปัญหาการแปลงสัญชาติ

เป็นไทย: ศึกษากรณีคนไร้สัญชาติ.” **MFU Connexion** 8 (1) II (ธันวาคม 2561).

เอกสารอื่นๆ

เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์. “หลักความเสมอภาค” [Online]. available URL:

<http://www.public-law.net/publaw/view.aspx?id=657#s1>. (4 มิถุนายน 2563).

Marilyn Achiron. “สัญชาติและการไร้สัญชาติ”, **คู่มือสำหรับสมาชิกรัฐสภา**

ฉบับที่ 11-2005 [Online]. available URL: <https://www.refworld.org>. (10 มีนาคม 2563).

UNHCR. “ภาวะไร้รัฐไร้สัญชาติคืออะไร” [Online]. available URL: [https:// www.unhcr.or.th](https://www.unhcr.or.th).

(27 มิถุนายน 2563).

กฎหมาย

กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. 1966.

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948.

อนุสัญญาว่าด้วยการลดความไร้สัญชาติ ค.ศ. 1961.

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1989.

อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ ค.ศ. 1997.